

ЗАТВЕРДЖЕНО
Міністр оборони України
генерал армії України
С.Т.ПОЛТОРАК
“ 30 ” грудня 2016 року

ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
з питань реалізації державної антикорупційної політики
в діяльності Міністерства оборони України
та Збройних Сил України в 2017 році

Корупція становить реальну суспільну небезпеку та стоїть на заваді демократичним перетворенням в Україні. Гострота цієї проблеми зберігається і в Міністерстві оборони та Збройних Силах України.

Вжиття невідкладних рішень та заходів щодо зменшення рівня корупції й пов'язаною з нею злочинністю, є одним з пріоритетних завдань, що визначені Міністром оборони України, особливо в умовах антитерористичної операції.

В основу діяльності командувачів, командирів (начальників), інших посадових (службових) всіх рівнів щодо запобігання та виявлення корупції покласти виконання вимог Конституції України, Закону України “Про запобігання корупції”, Статутів Збройних Сил України, інших законодавчих та нормативно-правових актів Президента України – Верховного Головнокомандувача Збройних Сил України, Кабінету Міністрів України, Міністерства оборони України та Генерального штабу Збройних Сил України у цій сфері.

Ця діяльність має ґрунтуватися на усвідомленні кожним військовослужбовцем та працівником Збройних Сил України непохитної впевненості суспільства в спроможності Міністерства оборони України ефективно й без втрат управляти оборонним бюджетом, гарантовано виконувати соціальні зобов'язання з підготовки та всебічного забезпечення військовослужбовців та членів їх сімей, збереження життя і здоров'я.

Планування і проведення роботи щодо запобігання корупції здійснювати відповідно до завдань і заходів Антикорупційної програми Міністерства оборони України на 2015 – 2017 роки, що затверджена наказом Міністерства оборони України від 30 липня 2015 року № 374 та Плану дій щодо впровадження оборонної реформи у 2016 – 2020 роках (Дорожня карта оборонної реформи) у 2017 році.

І. Пріоритетними напрямками з реалізації державної антикорупційної політики в Міністерстві оборони України, Генеральному штабі Збройних Сил України, органах військового управління та військах (силах) вважати:

утворення дієвого інституціонального механізму запобігання корупції в органах військового управління, з'єднаннях, військових частинах, посилення спроможності протидіяти корупції в державних підприємствах, установах та організаціях, які входять до сфери управління Міністерства оборони України;

удосконалення військової кадрової політики, формування доброчесності військовослужбовців та цивільного персоналу, їх негативного ставлення до корупції, забезпечення кадрової безпеки при підготовці та прийнятті кадрових рішень;

нетерпимість до вчинення корупційних правопорушень у ході забезпечення виконання завдань захисту суверенітету і територіальної цілісності України, участі підрозділів Збройних Сил України в міжнародних заходах з підтримання миру;

усунення корупційних чинників та реформування процедур державних закупівель;

посилення ефективності управління фінансовими ресурсами, забезпечення прозорості виконання бюджетних програм, розвитку та підтримки системи внутрішнього контролю;

забезпечення умов для повідомлень про факти порушення вимог антикорупційного законодавства, застосування ефективних та стримуючих заходів до осіб, причетних до корупційних правопорушень;

забезпечення відкритості та прозорості, сприяння участі громадськості в здійсненні передбачених законом заходів щодо запобігання корупції.

Зазначені пріоритетні напрями є обов'язковими для органів військового управління, з'єднань, військових частин, установ, закладів та державних підприємств, які входять до сфери управління Міністерства оборони України, а також Уповноважених осіб з питань виконання Антикорупційних програм (Уповноважених осіб з питань запобігання та виявлення корупції).

Одним із **основних напрямів** у сфері запобігання корупції є виявлення корупційних ризиків, які можуть виникати в діяльності посадових (службових) осіб.

1. В роботі щодо утворення дієвого інституціонального механізму запобігання корупції в органах військового управління, з'єднаннях, військових частинах, військових навчальних закладах, установах та організаціях Збройних Сил України, державних підприємствах, установах та організаціях, що належать до сфери управління Міністерства оборони України передбачати виконання наступних завдань та заходів:

в установчих наказах відповідних командирів (начальників) **визначення (призначення) осіб:**

Уповноважених з питань виконання Антикорупційних програм – в командуваннях видів Збройних Сил України, Тилу Збройних Сил України, Озброєнні Збройних Сил України, Головному управлінні оперативного забезпечення Збройних Сил України, Головному квартирно-експлуатаційному управлінні Збройних Сил України, Центрі забезпечення службової діяльності Міністерства оборони України та Генерального штабу Збройних Сил України, військовій частині А0515;

Уповноважених з питань запобігання та виявлення корупції – в інших органах військового управління, з'єднаннях, військових частинах, військових навчальних закладах, установах, організаціях та державних підприємствах, що належать до сфери управління Міністерства оборони України;

організація, планування та проведення роботи щодо запобігання і виявлення корупції;

забезпечення регулярної оцінки корупційних ризиків, розроблення та вжиття заходів, які є необхідними та обґрунтованими для запобігання і протидії корупції;

проведення Уповноваженими особами антикорупційної експертизи проектів нормативно-правових актів, організаційно-розпорядчих документів, що видаються командирами (начальниками) з метою виявлення причин, що призводять чи можуть призвести до вчинення корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень та внесення відповідних пропозицій щодо їх усунення;

обговорення на засіданнях колегії Міністерства оборони України, військових радах, нарадах керівного складу стану роботи щодо запобігання корупції – не рідше одного разу на рік;

оцінювання стану роботи щодо запобігання корупції та ефективності діяльності посадових осіб з виконання антикорупційної програми (антикорупційних заходів) – під час підведення підсумків стану військової та трудової дисципліни щомісяця;

здійснення обліку посадових (службових) осіб, притягнутих до відповідальності за вчинення корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень;

підтримання взаємодії та оперативного обміну необхідною інформацією з питань запобігання та виявлення корупції з Генеральною прокуратурою України, Міністерством внутрішніх справ України (або з їх територіальними підрозділами на місцях), іншими спеціально уповноваженими суб'єктами у сфері протидії корупції, а також Військовою службою правопорядку Збройних Сил України;

вивчення та узагальнення зарубіжного та вітчизняного передового досвіду у сфері протидії корупції, а також міжнародної неурядової організації “Transparency International”;

участь у щорічному проведенні соціологічних досліджень стосовно стану реалізації у Збройних Силах України державної антикорупційної політики та ефективності роботи органів військового управління, командирів (начальників) з питань дотримання антикорупційного законодавства України.

2. В роботі щодо удосконалення військової кадрової політики, формування доброчесності військовослужбовців та цивільного персоналу, їх негативного ставлення до корупції, забезпечення кадрової безпеки при підготовці та прийнятті кадрових рішень передбачати:

забезпечення добору та розстановки доброчесних кадрів на посади, пов'язані з високим корупційним ризиком, виявлення випадків, пов'язаних з порушенням обмежень, передбачених Законом України “Про запобігання корупції”;

проведення опитування кандидатів для прийняття (поновлення) на військову службу за контактом, призначення (переміщення) осіб офіцерського складу на посади номенклатури призначення (у тому числі з використанням поліграфу, зокрема, осіб, які обіймають керівні посади, мають доступ до

фінансових і матеріальних ресурсів та державної таємниці, а також кандидатів на такі посади), а також для підвищення ефективності проведення службових розслідувань в Міністерстві оборони та Збройних Силах України;

щорічне уточнення Переліку посад державних службовців та військових посадових осіб, які працюють (проходять військову службу) у сферах, де існує високий ризик прояву корупції, та Списку осіб, які обіймають ці посади;

уживання заходів з мінімізації можливості виникнення конфлікту інтересів осіб, уповноважених на виконання функцій держави та врегулювання конфлікту інтересів у разі його виникнення, письмово повідомляти про такі факти Відділ з питань запобігання та виявлення корупції Міністерства оборони України;

не допущення призначення на посади осіб, спеціальна перевірка стосовно яких встановила недостовірність відомостей щодо наявності майна (майнових прав), зазначених у поданих ними за попередній рік деклараціях особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування та/або невідповідність вартості майна (майнових прав), вказаного (вказаних) в їх деклараціях, доходам, отриманим із законних джерел;

уживання заходів щодо стабілізації кадрів, зниження корупційних ризиків у роботі з персоналом, недопущення випадків перевищення строків тимчасового виконання обов'язків на вакантних посадах;

організація підвищення кваліфікації шляхом проведення курсів запобігання та протидії корупції в Національному університеті оборони України імені Івана Черняховського та вищих військових навчальних закладах (військових навчальних підрозділах вищих навчальних закладів) для осіб, уповноважених на виконання функцій держави (керівників та фахівців структурних підрозділів Міністерства оборони України, Генерального штабу Збройних Сил України, органів військового управління, з'єднань, військових частин, установ, закладів та державних підприємств (військовослужбовців, працівників Збройних Сил), діяльність яких пов'язана з прийняттям управлінських рішень в усіх сферах, а також осіб Уповноважених з питань виконання Антикорупційних програм (Уповноважених з питань запобігання та виявлення корупції);

участь в проведенні щорічних Міжнародних антикорупційних тижнів на базі Національного університету оборони України;

забезпечення проведення спеціальної перевірки відомостей про осіб, які претендують на заняття посад, пов'язаних з виконанням функцій держави.

Особливу увагу при цьому звернути на дотримання вимог частин 3, 4 статті 57 Закону України “Про запобігання корупції”, підпункту 9 пункту 9 Порядку проведення спеціальної перевірки стосовно осіб, які претендують на зайняття посад, які передбачають зайняття відповідального або особливо відповідального становища, та посад з підвищеним корупційним ризиком, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25.03.2015 № 171, в частині обов'язкового документування процесу та результатів спеціальної перевірки щодо відношення особи до військового обов'язку через військові комісаріати.

3. В забезпеченні нетерпимості до вчинення корупційних правопорушень у ході виконання завдань захисту суверенітету і територіальної цілісності України, участі підрозділів Збройних Сил України в міжнародних заходах з підтримання миру:

вживання превентивних заходів щодо виявлення корупції в діях посадових (службових) осіб органів управління, з'єднань та військових частин, що діють у складі сил антитерористичної операції стосовно всебічного забезпечення особового складу;

забезпечення контролю та обліку матеріальних і фінансових коштів, що отримуються військовими частинами через благодійну допомогу від волонтерських організацій, фізичних та юридичних осіб;

сприяння роботі спільної моніторингової групи з фахівців аудиту та фінансів, що діє в Штабі АТО, перевірки порядку і практики виплати премій за знешкоджену техніку та озброєння противника, недопущення незаконних видатків на виплату окремих видів грошового забезпечення за участь в антитерористичній операції військовослужбовцям Збройних Сил України;

у разі виявлення корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення чи одержання інформації про вчинення такого правопорушення в межах своїх повноважень уживати заходів щодо його припинення та негайно письмово повідомляти за підпорядкованістю Відділ з питань запобігання та виявлення корупції Міністерства оборони України, Військову службу правопорядку у Збройних Силах України та спеціально уповноважений суб'єкт у сфері протидії корупції;

у разі отримання інформації про недодержання особами, уповноваженими на виконання функцій держави, законодавства про державну службу, антикорупційного законодавства ініціювати проведення службового розслідування (перевірок), приймати відповідні рішення щодо усунення виявлених порушень та притягнення у разі необхідності винних осіб до відповідальності згідно з чинним законодавством;

організація та проведення заходів інформування та методичного забезпечення електронного декларування, здійснення контролю за своєчасним поданням Е-декларацій, надання інформації до вищих органів військового управління про підсумки цієї роботи (через військові кадрові органи) в частині несвоечасного подання (без поважних причин) Е-декларацій особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування (відповідно до статті 45 Закону України "Про запобігання корупції");

4. Усунення корупційних чинників та реформування процедур державних закупівель:

реалізація заходів реформ, започаткованих у Міністерстві оборони України та Збройних Силах України, зокрема, у сфері закупівель, логістичного, речового, продовольчого, фінансового, матеріально-технічного та житлового забезпечення, управління державними підприємствами (через Головне управління розвитку та супроводження матеріального забезпечення Збройних Сил України). Підтримання з цих питань взаємодії з представниками органів державної влади, Комітету реформ, Проектного офісу реформ та Громадської ради Міністерства оборони України, провідних громадських (волонтерських)

організацій у сфері протидії корупції;

забезпечення ефективної роботи Тендерного комітету Міністерства оборони України, удосконалення діяльності проекту “Електронних закупівель” за системою “ProZorro” з метою уникнення зловживань в державних закупівлях та заощадження державних коштів;

виключення випадків закупівлі товарів, робіт та послуг без належного обґрунтування необхідності зазначених закупівель; за завищеними цінами у посередників, а не у виробників (у тому числі шляхом подрібнення предмету закупівель з метою уникнення проведення тендерних процедур); неналежної якості та без відповідних гарантій; визначення якісних характеристик предмету закупівлі під конкретного постачальника; необґрунтованого продовження термінів поставки товарів (виконання робіт та надання послуг);

неякісної претензійно-позовної роботи щодо витребування (у тому числі у судовому порядку) відшкодування збитків, завданих невиконанням умов укладених договорів (контрактів, угод тощо), а також недопущення змови учасників процесу закупівель з комерційними структурами – постачальниками товарів, робіт та послуг з метою отримання незаконних доходів у вигляді хабарів;

5. У заходах з посилення ефективності управління фінансовими ресурсами, забезпечення прозорості виконання бюджетних програм, розвитку та підтримки системи внутрішнього контролю:

проведення моніторингу ефективності функціонування системи внутрішнього контролю та управління ризиками в Міністерстві оборони України, Генеральному штабі Збройних Сил України, інших підконтрольних суб’єктах та розроблення рекомендацій щодо її вдосконалення;

виконання завдань, визначених Програмою забезпечення і підвищення якості внутрішнього аудиту (затверджена Міністром оборони України 31.01.2016) та Планом заходів щодо управління ризиками з метою управління ризиками та удосконалення системи внутрішнього контролю в Міністерстві оборони України та Збройних Силах України;

дотримання Стандартів внутрішнього контролю (затверджених 04.07.2016 та які вводяться в дію з 01.01.2017), а також Методичних рекомендацій щодо застосування стандартів внутрішнього контролю в Міністерстві оборони України та Збройних Силах України.

6. В забезпеченні умов для повідомлень про факти порушення вимог антикорупційного законодавства, застосування ефективних та стримуючих заходів до осіб, причетних до корупційних правопорушень:

організація співпраці з особами, які добросовісно повідомляють про можливі факти корупційних або пов’язаних з корупцією правопорушень, створення умов для отримання таких повідомлень, зокрема через спеціальні телефонні “гарячі” лінії, поштові скриньки, офіційні WEB-сайти, засоби електронного зв’язку органів військового управління та військових частин;

використання розроблених Комунікаційною групою StratComUA спільно з Міністерством оборони України:

веб-порталу “Корупція в армії вбиває!” (<https://defence-anticor.in.ua>);

Довідково. На вказаному веб-порталі в доступному вигляді розміщено інфографічні матеріали щодо структури системи запобігання корупції у Міністерстві оборони та Збройних Силах України, антикорупційна нормативно-правова база, тощо. Створено можливість повідомити про корупцію через спеціально розроблену форму електронного повідомлення, а також вказаний телефон “гарячої” лінії (044-456-41-28);

комплектів плакатів на антикорупційну тематику, які необхідно розміщувати в розташуванні підрозділів в казармах, штабах, парках, полігонах, клубах військових частин, гарнізонних будинках офіцерів, військових комісаріатах, призовних дільницях;

виключення фактів переслідувань військовослужбовців та працівників Збройних Сил України за повідомлення ними випадків корупції або пов’язаних з корупцією правопорушень.

7. В забезпеченні відкритості та прозорості, сприянні участі громадськості в здійсненні передбачених законом заходів щодо запобігання корупції:

проведення на постійній основі інформаційних кампаній, орієнтованих на різні категорії військовослужбовців та інших осіб, уповноважених на виконання функцій держави, і спрямованих на усунення толерантного ставлення до корупції, підвищення рівня співпраці влади та громадян у протидії корупції;

участь представників Міністерства оборони України та Збройних Сил України в підготовці та проведенні у 2017 року щорічних Парламентських слухань щодо стану реалізації засад антикорупційної політики в Україні;

організація висвітлення у засобах масової інформації та на WEB-сайті Міністерства оборони України антикорупційних заходів, що здійснюються в державі та Збройних Силах України, роз’яснення положень законодавства про запобігання та протидію корупції, зокрема в частині визначення видів та форм корупційної поведінки;

здійснення моніторингу повідомлень у засобах масової інформації та Інтернет-просторі про факти корупційних правопорушень, виникнення конфлікту інтересів осіб, уповноважених на виконання функцій держави Міністерства оборони України, Генерального штабу Збройних Сил України та інших органів військового управління, невідкладно повідомляти про це Відділ з питань запобігання та виявлення корупції Міністерства оборони України;

забезпечення реалізації прав громадян на звернення до Міністерства оборони України про виявлені факти вчинення корупційних або пов’язаних з корупцією правопорушень, реальний або потенційний конфлікт осіб, уповноважених на виконання функцій держави;

здійснення обліку звернень громадян, в яких надається інформація про діяння посадових осіб Міністерства оборони України та Збройних Сил України, що мають ознаки корупційного або пов’язаного з корупцією правопорушення;

проведення за зверненням громадян моніторингу повідомлень про факти корупційних правопорушень та наявність конфлікту інтересів осіб, уповноважених на виконання функцій держави.

В рамках міжнародного співробітництва з питань протидії корупції здійснення заходів, спрямованих на поглиблення відносин стратегічного

партнерства України з Організацією північноатлантичного договору з виконання низки програм і планів:

Річної національної програми співробітництва між Україною та НАТО;

Індивідуальної програми партнерства між Україною та НАТО;

Робочого плану (Дорожньої карти) для України з реалізації Програми НАТО з розбудови цілісності, прозорості, запровадження доброчесності та зниження корупційних ризиків в роботі оборонних і безпекових інституцій (Програма Building Integrity);

реалізації щорічних заходів цілі G0204 “Забезпечення доброчесності в рамках Міністерства оборони та Збройних Сил України” пакету Цілей партнерства України з НАТО стосовно участі України в Процесі планування та оцінки сил;

організації та проведення в 2017 році чергової Самооцінки структур сектору безпеки і оборони держави на предмет виявлення корупційних ризиків і загроз за програмою НАТО.

II. Основні форми (види) корупційних діянь, що визначені законодавством України:

зловживання повноваженнями, становищем, перевищення повноважень та інші посадові злочини, що вчинюються для задоволення корисливих чи інших особистих інтересів або інтересів інших осіб;

одержання незаконної вигоди;

незаконне збагачення;

зловживання впливом;

розкрадання державного, колективного або приватного майна з використанням посадового становища;

порушення обмежень щодо заняття підприємницькою діяльністю та вимог щодо сумісництва;

незаконне сприяння фізичним і юридичним особам у здійсненні ними підприємницької та іншої діяльності з метою незаконного одержання за це матеріальних або інших благ, пільг та інших переваг;

неправомірне втручання в діяльність державних органів, підприємств, установ, організацій;

порушення вимог фінансового контролю;

невжиття заходів щодо запобігання та протидії корупції;

незаконне використання інформації, що стала відома у зв'язку з виконанням посадових повноважень.

Корупційні діяння можуть вчинятися й в інших формах, у тому числі в таких, що потребують додаткового визначення законодавством.

III. Потребують особливої уваги в роботі посадових (службових) осіб усіх рівнів визначені на підставі проведеного аналізу та оцінки корупційних ризиків основних сфер діяльності Збройних Сил України **уразливі сфери для корупційних правопорушень (найбільш ризикові для виникнення фактів фінансових порушень, що призводять до збитків державі та створюють передумови для незаконного та неефективного (зайвого) витрачання фінансових**

і матеріальних ресурсів, спрямованих на потреби забезпечення обороноздатності України):

- капітальне будівництво, придбання та надання службового житла;
- кадрові рішення;
- експлуатація земель оборони та нерухомого військового майна;
- централізовані та децентралізовані закупівлі товарів, робіт та послуг за державні кошти (у тому числі науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт);
- відчуження військового майна;
- витрати коштів на виплату грошового забезпечення та інші види виплат військовослужбовцям;
- всбічне ресурсне забезпечення (у тому числі під час проведення Антитерористичної операції);
- діяльність не бюджетних суб'єктів господарювання, які знаходяться у сфері управління Міністерства оборони України.

IV. З метою досягнення результативності та ефективності роботи з питань запобігання і виявлення корупції **здійснювати перспективне та поточне планування** завдань цієї діяльності:

в структурних підрозділах апарату Міністерства оборони України, Генерального штабу Збройних Сил України, у видах Збройних Сил України, командуваннях Високомобільних десантних військ Збройних Сил України, Сил спеціальних операцій Збройних Сил України, Об'єднаному оперативному штабі Збройних Сил України, штабі антитерористичної операції на території Донецької та Луганської областей, оперативних командуваннях, Озброєнні, Тилу, Головному управлінні оперативного забезпечення Збройних Сил України, повітряних командуваннях, вищих військових навчальних закладах та військових навчальних підрозділах вищих навчальних закладів, Київському міському та обласних військових комісаріатах, бригадах, полках (окремих батальйонах) та їм рівних військових частинах в планах морально-психологічного забезпечення на навчальний рік та на місяць окремим розділом “Робота щодо запобігання і виявлення корупції”;

батальйонах (дивізіонах, ескадрильях), ротах (батареях) та їм рівних підрозділах в планах морально-психологічного забезпечення на місяць розділом “Робота щодо запобігання і виявлення корупції”.

Вивчення і роз'яснення законодавчих та нормативно-правових актів з антикорупційного законодавства здійснювати у системі воєнно-ідеологічної та правової підготовки офіцерського та сержантсько-старшинського складу, а також під час щотижневих заходів з доведення керівних документів.

Використовувати при цьому наступні навчальні форми та методи: службові наради, заняття, лекції, бесіди, правові тренінги, правові інформування, тощо.

Начальник Відділу з питань запобігання
та виявлення корупції
Міністерства оборони України

В.А.ПРИЙМАК